

1. Моргунок В. Система українських термінотворчих засобів для позначення процесових понять / В. Моргунок // 3-я Міжнар. наук. конф. «Проблеми української науково-технічної термінології»: тези доповідей. — Л.: Держ. у-т «Львівська політехніка», 1994. — С. 85. 2. ДСТУ 3966-2000 Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять. — К.: Держстандарт України, 2000. — (Національний стандарт України). 3. ДСТУ 1.5:2003. Національна стандартизація. Правила побудови, викладання, оформлювання та вимоги до змісту нормативних документів. — К.: Держстандарт України, 2003. — (Національний стандарт України). 4. Таланчук П. М. Норми української науково-технічної мови: Тлумачний словник термінів з видавничої, поліграфічної та пакувальної справи. К.—Л. / [Таланчук П. М. та ін.] — Ун-т «Україна» — 2006. — 664 с. 5. Ст. ДА 10.003-2009 Стандартування культури спілкування (культура аудиторного мовлення). Ч. 1. Українське слововживання. Освітня програма. — К.: НАКККіМ, 2009. 6. Російсько-український словник (А–П) [Електронний ресурс] / [ред. В. М. Ганцов, Г. К. Голоскевич, М. М. Грінченкова; гол. ред. акад. А. Е. Кримський]. — К.: Червоний шлях, 1924. — Режим доступу: <http://r2u.org.ua>. 7. Термінологія. Визначення основних понять: ДСТУ 3325-96 — К.: Держстандарт України. — (Національний стандарт України). 8. Пишенична Л. Визначення чи означення (який має бути український відповідник термінові дефініція) / Л. Пишенична, В. Моргунок // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». — 2000. — № 402. — С. 45—46. 9. Моргунок В. Творення, вживання та йменування слів, яким властива категорія виду // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». — 2008. — № 620. — С. 20—25. 10. Вихованець І. Студії про частини мови: термінологічний аспект / І. Вихованець // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. праць. Вип. VI. — К.: КНЕУ, 2005. — С. 3–7.

УДК 811.161.2'37: 656: 001.4

Неля Нікуліна

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ДИСКУСІЇ ЩОДО ТЕРМІНА «НОМЕН» В УКРАЇНСЬКОМУ ТА ЗАРУБІЖНОМУ МОВОЗНАВСТВІ

© Нікуліна Н., 2010

У статті йдеться про *номен* як другий за значущістю різновид спеціальної лексичної одиниці термінологічної системи, зокрема про проблему виокремлення *номенів* із загального масиву термінологічної лексики й параметри їх класифікації, що в українському й зарубіжному мовознавстві досі не вирішена однозначним порядком.

Ключові слова: *номен, номенклатура, термін, термінологія, терміносистема.*

The article deals with a *nomen* as the second by meaning variety of the special lexical unit of the terminology system, namely with the problem of outlining *nomens* from the general bulk of terminology lexis and parameters of their classification, which until now have not received an unequivocal interpretation either in Ukrainian or international linguistics.

Keywords: *nomen, nomenclature, term, terminology, terminology system.*

Чимало українських і зарубіжних мовознавців, які займаються питаннями теоретичного термінознавства, неодноразово торкалися розмежування понять *термін* і *не термін* (*загальноживане слово*), при цьому вагомим розбіжностей або ж беззаперечно дискусійних матеріалів у цих наукових розвідках не споглядалося, а сам принцип розмежування закладено в основу вимог до терміна [1]:

– **однозначна відповідність терміна поняттю.** Тобто в межах однієї терміносистеми термін повинен позначати тільки одне поняття. Порухення цього пункту призводить до омонімії терміна, що не сприяє однозначному розумінню номінованого поняття;

– **відповідність лексичного значення терміна позначеному ним поняттю.** Значення елементів (формантів), що входять до складу терміна, повинно відповідати саме тому поняттю, яке він позначає;

– **термін повинен бути системним,** тобто відображати відношення між названим поняттям і пов'язаними з ним іншими поняттями предметної галузі;

– **термін повинен мати раціональну (оптимальну) довжину.** При цьому розробники стандарту вказують на небезпеку порушення норм мови в разі беззастережного задоволення вимоги стислості терміна, а також рекомендують кілька заходів для скорочення довжини терміна, серед яких є вилучення малоінформативних елементів, заміна багатоеlementних термінів коротшими синонімами, використання аббревіаційного способу термінологічного словотвору;

– **словотворча (дериваційна) здатність,** що забезпечує формування нового терміна на основі наявного терміна за участю одиниць нижчого рівня (суфіксів, префіксів, флексій);

– **мовна правильність,** що повинна забезпечувати внутрішньомовну гармонію української термінології із загальною структурою національної мови.

Ці вимоги до терміна ґрунтуються на результатах багаторічних досліджень загалу науковців, тому видаються найбільш науково виваженими, чіткими й прийнятними для користування як мовознавцями, так і технічними галузевими науковцями.

Поряд із цим в українській лінгвістичній літературі останніх десятиріч питання про розрізнення *терміна* і *номена* не розглядалося окремим порядком, а ставилося в процесі розв'язання інших нагальних проблем лексикології загалом чи термінології зокрема, залишаючись і на сьогодні досить-таки дискусійним і неузгодженим. Таке розмежування є особливо на часі, бо кількість номенів неконтрольовано зростає й значно перевищує кількість термінологічних одиниць, що ускладнює подальшу їх типологію і класифікацію, а також робить хибним уведення цих одиниць у лексикографічні джерела.

Актуальність статті можна визначити перш за все необхідністю систематизувати погляди науковців минулого й сучасності на номен як на повноправний член термінологічної системи, що стане в нагоді для подальшого впорядкування банку одиниць галузевих номенклатур. Таке наукове дослідження сприятиме створенню критеріїв для уніфікації наявних уже номенів, а також контролюватиме процес формування нових.

Матеріалом статті стали як оглядові, так і предметно-дискусійні матеріали доби радянського мовознавства, публікації чисельних спеціалізованих наукових конференцій «Проблеми української термінології» (Львів) і «Українська термінологія і сучасність» (Київ) останнього десятиліття.

Номенклатура як термін на позначення певної галузі знання з'явився у французькій мові XVI століття, в англійській мові відомий з XVIII століття. Поширився термін *номенклатура* в науці у зв'язку з класифікацією рослин шведським ботаніком К. Ліннеєм і настільки став уживаним, що в деяких мовах (наприклад, італійській) повністю витіснив поняття *термінологія*. Уперше *термінологія* і *номенклатура* були розмежовані в середині XIX сторіччя англійським ученим В. Уевелом (W. Whewell). В українській лексикографії в 70-х роках XIX століття погляди англійського науковця поділив І. Верхратський у статті «Початки до уложення номенклатури і термінології природописної, народної», у радянській — С. Суржин у посібнику «Номенклатура і стандартизація матеріалів» (московське видання 1923 року). У радянському мовознавстві проблему *номена* і *номенклатури* як сукупності номенів не стільки для природничих, як для технічних термінологічних систем, у 1939 році порушив російський лінгвіст Г. Винокур, вичленувавши їх із загального масиву термінолексики. Згодом долучився до дискусії О. Реформатський, якого спонукало розв'язувати цю проблему лінгвістичне дослідження саме в галузі техніки.

У відомій багатьом термінологом статті «Про деякі явища словотвору в російській технічній термінології» Г. Винокур дефініює номенклатуру як «систему зовсім абстрактних і умовних символів, єдине призначення яких полягає в тому, щоб дати максимально зручні із практичної погляду засоби для позначення предметів, речей без прямого відношення до потреб теоретичної думки, що оперує цими поняттями» [2, с. 8]. О. Реформатський через 20 років з приємністю

відзначив, що в цьому означенні є дуже багато думок, з якими він абсолютно погоджується, бо «правильна тут і чисто прагматична характеристика номенклатури, і необхідність розмежування термінології й номенклатури, і те, що основною якістю термінології є «потреби теоретичної думки» [3, с. 48–49]. Тобто, і Г. Винокур, і О. Реформатський однопланово розглядають розбіжності між термінами й номенами, хоча в О. Реформатського є кілька думок, що не збігаються з точкою зору колеги або ж потребують уточнення:

1. Не погоджується він з тим, що Г. Винокур саме термінові приписує номінативну функцію, адже: «...1) номінативна функція — це загальна функція всіх слів, а не тільки термінів, і 2) номенклатура якраз більш номінативна, ніж термінологія» [3, с. 48–49].

2. Правильним, але таким, що потребує уточнення, вважає О. Реформатський твердження Г. Винокура про те, що «не слід плутати термін як назву предмета думки ані з власною назвою, ані з номенклатурним знаком» [2, с. 8], але ж саме власні назви якраз і можуть бути номенклатурними знаками. Як на нашу думку, то власні назви неодноразово ставали й стають номенами, потім можуть переходити в терміни. Тут повинно йтися про те, що власна назва може бути складовою (елементом) номенклатурної одиниці. На цьому наголошували термінологи, зокрема В. Лейчик і В. Кондрашов, які критикували О. Реформатського за те, що він звичайні власні назви на кшталт *Волга* чи *Аю-даг* зараховує до номенклатури.

Загалом, як на нашу думку, достатньо переконливими видаються ознаки, покладені в основу розмежування термінології і номенклатури О. Реформатським саме в статті «Думки про термінологію» [4, с. 167]:

1. Номенклатура здійснює тільки номінативну функцію й може замінюватися цифровими чи літерними позначеннями або ж графічними знаками; призначення термінології полягає перш за все у формуванні системи понять певної галузі.

2. Номенклатура може «нумерувати» за аналогією, термінологія — розмежовувати різне й узагальнювати систематику науки.

Зазначена дискусія отримала своє продовження в працях багатьох мовознавців, зокрема і в термінологічних статтях В. Лейчика, який доповнив характеристику номена такими тезами: 1) номенклатурним ім'ям може бути виражено не будь-яке поняття, а тільки те, що входить у систему певного роду; 2) існування одиничного номенклатурного знака неможливе, бо номенклатурна одиниця є членом тільки системи — номенклатури; 3) номенклатурні знаки, як і терміни, генетично можуть бути власними назвами. І врешті, як висновок, В. Лейчик узагальнює: «Номенклатурою може бути названо систему позначень класів предметів, що входять в один однорідний ряд, на основі свідомо вибраних зовнішніх ознак цих предметів. Планом змісту номенклатурних одиниць, як і термінів, є загальні поняття; планом вираження, як і власних назв, слугують приватні ознаки. У цьому сенсі можна сказати, що номенклатура є проміжною, з'єднувальною ланкою в ряді номінативних одиниць — між термінами й власними назвами» [5, с. 24].

Мовознавець А. Рейцак [6] також детально зупиняється на цій проблемі, узагальнюючи наукові думки, що знайшли своє відображення в теоретичних дослідженнях Г. Винокура, О. Реформатського, В. Лейчика. На думку пані Рейцак, потрібно розрізняти дві сфери, специфікою яких є використання спеціальних позначень для об'єктів: світ об'єктів, що піддаються безпосередньому спостереженню, наприклад, у техніці, географії, ботаніці тощо, та світ об'єктів, що не піддаються безпосередньому спостереженню, наприклад, у філософії, логіці, математиці. Об'єкти першої групи (сфери) отримують своєрідну «етикетку» у формі номенклатурної назви, тобто номенклатури.

Цікавою думкою нам видається теза О. Герда, що на рівні номенклатури слід відрізнити *номени* й *ідентифікатори*. До останніх науковець залучає, наприклад, такі найменування як **лаг-ЛГ-25**, **гірокомпас Амур-2** тощо й наполягає, що «до ідентифікаторів треба відносити тільки власні назви географічних об'єктів, людей, тварин, марок автомобілів, приладів, назви установ, організацій» [7, с. 6]. Однак нам видається, що перший приклад (лаг-ЛГ-25) у жодному разі не можна вважати власною назвою, бо хоча складник ЛГ-25 і виокремлює об'єкт серед безлічі подібних, індивідуалізує й ідентифікує цей прилад, але виражений цифровою позначкою (тобто

такою, що є невербальною). На ідентифікатори як типи номенів, що вживаються переважно в наукових і технічних текстах, подаючи своєрідне узагальнення щодо суперечливих тверджень про термін і номенклатуру, вказує у своїй книзі А. Шайкевич [8]. Таке йменування номенів потребує окремого вивчення щодо доцільності й аргументованості назви, тому в нашому дослідженні ми не будемо його піддавати сумніву.

Не можна не згадати публікації 60-80-х років таких українських авторів, як О. Пінчук [9], А. Крижанівська [10], В. Овчаренко [11], А. Письмиченко [12], Н. Родзевич [13], у яких висловлено думку про необхідність прийти до спільного знаменника в дискусійних питаннях основних понять термінознавства. Тут варто зазначити такі ціннісні твердження щодо *номена* і *номенклатури*: 1) Нема потреби провадити різку межу між *термінологією* і *номенклатурою*, бо матеріали словників показують, що навіть у тих галузях наук, до яких здебільшого пристосовують назву *номенклатура* (фармацевтика, ботаніка), майже не існує таких назв, які б у минулому не були зв'язані з конкретними поняттями й не відбивали б їх, а значить і не можна твердити, що вони несуть лише номінативну функцію (Н. Родзевич); 2) І загальнолітературні слова, і терміни, і номени мають спільні риси, прикладом яких є родо-видові змістові відношення (А. Крижанівська); 3) У багатьох стандартах ігнорується різниця між термінами й номенклатурними назвами, що призводить не лише до теоретичних непорозумінь, але й до методологічної нечіткості, бо можливість і потреба стандартизації термінів і номенклатурних назв різна (О. Пінчук); 4) У формі номена виявляється потреба до вміщення якомога більшого обсягу значення при його мінімальній формі (А. Письмиченко).

На сучасному етапі розвитку термінознавства, зокрема останні кілька років, спостерігається посилення інтересу до теорії номена й проблем формування галузевих номенклатур. У наукових статтях останнього десятиліття цієї проблеми торкнулися Т. Кияк [14], Ж. Красножан [15], Т. Луковенко [16], Б. Михайлишин [17], Т. Михайлова [18], О. Павлова [19], С. Руденко [20], О. Селіванова [21], С. Стасевський [22], Л. Туровська [23], Н. Цимбал [24]. На особливу увагу заслуговують наукові розвідки щодо природи номена та його класифікаційних ознак таких наших колег, як Л. Туровська і Т. Михайлова. У цих наукових статтях окреслено «тематичне поле» діяльності для виокремлення номена як спеціальної лексеми наукової мови, подано можливу типологію цих лексичних одиниць.

Та все ж у широкому аспекті проблема залишається нерозв'язаною, зокрема щодо формування поняття *номен* у сучасному термінознавстві, уже навіть починаючи з номінації самого терміна *номен*, тому що наукові статті перенасичені синонімами на його позначення. Нами здійснено вибірку щодо називання *номенів* (саме так ми вважаємо за правильне номінувати цю складову терміносистеми — *Н.Н.*) та їхніх типів у кількості 20 одиниць, що свідчить про відсутність єдиної наукової назви. Подаємо ці матеріали, вказуючи на використовувану автором у наукових дослідженнях назву і прізвища науковців за низхідним ранжируванням: **номен** (О. Герд, А. Рейцак, О. Суперанська, Н. Подольська, З. Комарова, Р. Березникова, Л. Симоненко, Т. Кияк, Т. Михайлова, С. Гриньов, О. Хаютін, А. Письмиченко, В. Німчук, О. Тимошук, Л. Туровська, Н. Цимбал, Д. Шелов); **номенклатура** (В. Перерва, С. Адаменко, Н. Кузьмін, В. Німчук, І. Сабадош, Л. Симоненко, І. Сокол, Н. Родзевич, В. Татаринів); **номенклатурна одиниця** (М. Шарашов, В. Лейчик, Т. Кияк, С. Гриньов, П. Веселов, Р. Кобрін, А. Письмиченко, О. Карабута); **номенклатурний термін** (О. Реформатський, В. Овчаренко, О. Хаютін, З. Патралова, О. Петрова, І. Стецюк); **номенклатурна назва** (А. Рейцак, А. Крижанівська, П. Дудик, О. Пінчук, В. Туркін, Л. Туровська); **номенклатурний знак** (Г. Винокур, О. Реформатський, В. Лейчик, Т. Панько, С. Стасевський, О. Павлова, Б. Прокопович); **номенклатурне найменування** (Т. Канделакі, В. Кондрашов, М. Чернявський, А. Крижанівська); **ідентифікатор** (А. Шайкевич, О. Герд); **номенклатурне позначення** (Г. Винокур, О. Моїсеєв, П. Веселов, З. Комарова, М. Бергер, Н. Вассоевич); **номенклатурне слово** (Б. Головін, Р. Кобрін, Н. Забінкова); **термін-назва** (О. Ахманова, Є. Гіршвельд); **термінологізоване номенклатурне найменування** (М. Чернявський); **напівтермін** (Т. Кияк); **номенклатурне утворення** (Т. Кияк); **номенклатурна номінація** (І. Сокол); **абрєвіатура-номен** (О. Кучеренко); **номенклатурна**

аббревіатура (І. Котеленець); **номенклатурно-термінологічна словосполука** (С. Руденко); **ініціально-цифровий еквівалентний термін** (М. Кікець); **номенклатурна лексема** (Т. Луковенко).

Як бачимо з узагальнення, немає єдиної традиції в називанні номена, науковці вживають в одній науковій статті по декілька найменувань цієї лексичної одиниці. Ми в жодному разі не піддаємо критиці зазначене, однак прагнемо до єдиного назовництва, чим і керуємося під час написання цієї статті. Не будемо оригінальні у своєму твердженні, але, як на нашу думку, варто піти дуже простим шляхом у визначенні єдиної назви: якщо *термін* → *термінологія*, то *номен* → *номенклатура*. А ось під час здійснення типологічної класифікації номенів, що позначають спеціальну сферу наукової діяльності, потрібно узгоджувати назву відповідно до їхніх структурних, граматичних і функційних рис.

Проаналізувавши точки зору на *номен* і *номенклатуру* в українському й зарубіжному мовознавстві, визначаємо ще декілька напрямків праці у цій царині й окреслюємо такі основні теоретичні проблеми:

1. Дати несуперечливу нормативну дефініцію й назву на позначення терміна *номен*, що дозволить відмежувати його від нетермінологічних мовних одиниць.

2. Зафіксувати термін *номенклатура* в значенні *сукупності номенів* певної галузі знань, а не як одиниця (номен) для найменування типових об'єктів певної науки.

3. Схарактеризувати основні класифікаційні ознаки номенів, що уможливить визначити їхнє місце в загальній структурі термінологічної системи, а також прийоми й методологію формування номенів у галузевих термінологічних системах.

4. Визначити джерела формування й шляхи адаптації вже зафіксованих номенів, а також вивчити можливі інноваційні процеси побудови номенів на сучасному етапі.

5. Визначити лексичну рухомість номенклатури, тобто постійний і змінний склад номенів чи, можливо, їх складових частин (буквеної, цифрової, символної).

6. Встановити хронологію фіксації, зокрема особливості жанрового використання номенів, а відповідно до цього і явище детермінологізації.

7. Знайти аргументи на підтвердження чи спростування думки про те, що номенклатура є найпростішою за будовою, бо є просто переліком однорідних понять, що лежать на одному рівні абстракції й відображають класи однорідних предметів.

8. Висвітлити явище системної унормованості номенклатури, оскільки чимало науковців указує на хаос і безсистемність вживання номенів.

9. Проаналізувати специфічні лексико-семантичні процеси, розглянувши явище синонімії, антонімії, полісемії, що супроводжують творення й функціонування номенів.

10. Чітко визначити статус невербальних засобів фіксації науково-технічних знань, напр., слів-символів (хімічні й математичні формули, фізичні знаки, об'єкти нарисної геометрії). До прикладу, знаки *пазиграфії* (міжнародна штучна знакова система, до якої належать математичні знаки, знаки запису музики, символи національних валют, товарні знаки, логотипи компаній, дорожні знаки, маркування на пакуванні товару тощо), мають своє значення й належать до галузей спеціальних наук, можуть трактуватися як номені?

11. Перевірити дотичність *номена* до таких понять «комерційної номінації», як *прагмонім*, *словесний товарний знак*, *комерційний номен*, *товаронім*, *ктематонім*, *бренд*, *логотип* тощо, які введені в науковий обіг на означення серій однотипних товарів.

12. Розглянути питання формування державних класифікаторів продукції, систем описування й кодування товарів у співпраці з термінологами, бо їх можна вважати номенклатурними довідниками.

Як висновок, можна констатувати, що дефінування поняття *номен*, а також спроби розмежувати *термін* і *номен* порушувалися як у радянському, так і в сучасному українському, а також близькому нам російському мовознавстві. Тому, з огляду на дискусію, можна прийти до спільного знаменника у такій тезі — *номени* є не тільки другим за значущістю різновидом спеціальної лексичної одиниці термінологічної системи, а й суттєвою складовою наукового стилю української мови, знецінення й збіднення якого неприпустиме, бо відповідно призводить до девальвації самої наукової чи технічної галузі. Однак на сьогодні існує ще чимало не вирішених

теоретичних питань щодо *номена*, і основною причиною, як на нашу думку, тут є загальна увага саме до *номенклатури* як системи номенів, а не до теорії номена. Тому й немає словникової статті «*номен*» (або інша назва ресстрового слова з 20 перерахованих вище) у жодному з відомих на сьогодні в Україні й за кордоном лексикографічних видань (принаймні нами не відшукано), але в більшості з них є *номенклатура*. Тобто, за загальним уявленням про номенклатуру як систему назв об'єктів певної науки на вторинний план відсунуто сам *номен* і його взаємодія з іншими одиницями мови. А, отже, у подальшому термінологам варто прагнути до заповнення цієї прогалини в українському термінознавстві.

1. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять: ДСТУ 3966-2000. — К.: Держстандарт України, 2000. — 32 с. — (Національний стандарт України). 2. Винокур Г. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии / Г. Винокур // Труды Московского института истории, философии и литературы: Сборник статей. — М., 1938. — Т. 5. — С. 3–54. 3. Реформатский А. Что такое термин и терминология / А. Реформатский // Вопросы терминологии. — М., 1961. — С. 46–55. 4. Реформатский А. Мысли о терминологии / А. Реформатский // Современные проблемы терминологии в науке и технике: Сб. ст. — М.: Наука, 1969. — С. 163–199. 5. Лейчик В. Номенклатура — промежуточное звено между терминами и именами собственными / В. Лейчик // Вопросы терминологии и лингвистической статистики. — Воронеж, 1974. — С. 13–25. 6. Рейцак А. Терминология и номенклатура / А. Рейцак // Вопросы разработки научно-технической терминологии. — Рига, 1973. — С. 71–79. 7. Герд А. Основы научно-технической лексикографии. Как работать над терминологическим словарем / Герд А. — Л.: Изд-во ЛГУ, 1986. — 71 с. 8. Шайкевич А. Проблемы терминологической лексикографии / А. Шайкевич. — М.: Изд-во ВЦП, 1983. — 67 с. 9. Пінчук О. Методологічні основи стандартизації термінологіки / О. Пінчук // Науково-технічний прогрес і мова. — К.: Наук. думка, 1978. — С. 24–37. 10. Крижанівська А. Як відрізнити термін від нетерміна / А. Крижанівська // Культура слова. — 1984. — Вип. 27. — С. 63–69. 11. Овчаренко В. Структура і семантика науково-технічного терміна / В. Овчаренко — Х.: Вид-во Харків. ун-ту, 1968. — 71 с. 12. Письмиченко А. Номен і номенклатура (на матеріалі терміносистеми будівельної індустрії) / А. Письмиченко // Культура слова. — Вип. 25. — 1983. — С. 14–16. 13. Родзевич Н. Поняття термін, терминологія, номенклатура в працях радянських і зарубіжних учених / Н. Родзевич // Лексикографічний бюллетень. — К., 1963. — Вип. 9. — 128 с. 14. Кияк Т. Проблема лінгвістичного упорядкування термінології / Т. Кияк // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. — К., 2005. — Вип. VI. — С. 13–17. 15. Красножан Ж. Лексичні номени конфесійного стилю в контексті української історичної прози ХХ століття / Ж. Красножан, Т. Тарасенко // Вісник Луган. держ. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка: Філологічні науки. — 2002. — № 4 (48). — С. 78–82. 16. Луковенко Т. Функціонування українських номенклатурних лексем у гомеопатичній галузі / Т. Луковенко // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». — Л., 2008. — № 620. — С. 244–217. 17. Михайлишин Б. Розуміння термінології і номенклатури в системі точних галузей знань / Б. Михайлишин, П. Стахів // Проблеми науково-технічної термінології: Тези доп. 2-ої Міжнар. наук. конф. — Л., 1993. — С. 56–57. 18. Михайлова Т. Номени у науково-технічній сфері / Т. Михайлова // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. — К., 2007. — Вип. VII. — С. 82–86. 19. Павлова О. Терміни, професіоналізми і номенклатурні знаки (до проблеми класифікації спеціальної лексики) / О. Павлова // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». — Л., 2008. — № 620. — С. 49–54. 20. Руденко С. Теоретичне обґрунтування необхідності введення в науковий обіг терміна «номенклатурно-термінологічне сполучення» / С. Руденко // Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. пр. — Х., 2004. — Ви. 13. — С. 37–41. 21. Селіванова О. Когнітивний аспект термінотворення (на матеріалі української номенклатури етномофауни) / О. Селіванова // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. — К., 2009. — Вип. VIII. — С. 55–59. 22. Стасевський С. Термін і номенклатурний знак / С. Стасевський // Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. пр. — Х., 2004. — Вип. 14. — С. 20–22. 23. Туровська Л. Терміни та номени в науково-технічній сфері / Л. Туровська // Українська термінологія і сучасність: Зб. наук. пр. — К., 2005. — Вип. VI. — С. 225–229.